

INFOFICHE: TOEGANKELIJKHEID

1. Comfortabele toegankelijkheid voor iedereen

Toerisme Vlaanderen streeft naar een **comfortabele toegankelijkheid** van alle toeristische projecten. Dit is dan ook een belangrijk element in de beoordeling van een subsidieaanvraag.

Onder comfortabele toegankelijkheid verstaan we het op een comfortabele wijze kunnen betreden, gebruiken en beleven van openbare infrastructuren, diensten en evenementen door iedereen.

- **Iedereen:** toegankelijkheid is breder dan enkel voorzieningen treffen voor personen in een rolstoel. Ouders met een kinderwagen, mensen die slecht te been zijn, ouderen, zijn ook personen met een mobiliteitsprobleem en hebben er baat bij. Daarnaast zijn er personen met visuele problemen (blinden, slechtzienden, mensen met nacht- of kleurenblindheid ...), doven en slechthorenden, personen met astma, allergieën, mensen met een mentale beperking, chronische ziekten, verminderd uithoudingsvermogen, hartproblemen ... Kortom, een goede toegankelijkheid zal door een zeer ruim publiek gewaardeerd worden.
- **Comfortabel:** dit betekent dat iedereen – dus ook personen met een beperking – op comfortabele en gelijkwaardige manier het gebouw kan betreden, circuleren en gebruik maken van de aangeboden diensten. Toegang via een achterpoortje of het bezoek vooraf aanmelden, moeten dus vermeden worden.
- **Betreden:** een toegankelijk toilet in een gebouw is niets waard als de ingang van het gebouw niet toegankelijk is. De keten van toegankelijkheid respecteren betekent dat niet alleen de afzonderlijke delen aangepast dienen te worden, maar de infrastructuur in zijn geheel. De samenhang tussen de verschillende onderdelen is belangrijk en men moet hiertussen vlot kunnen circuleren.
- **Gebruiken en beleven:** ook een persoon met een beperking moet gebruik kunnen maken van de volledige dienstverlening en het belevingsaanbod. Het touchscreen in een bezoekerscentrum moet bijvoorbeeld op een bereikbare plaats hangen zodat ook rolstoelgebruikers er gebruik van kunnen maken, infoborden zijn zo opgemaakt met goede lettertypes en contrasten zodat ze ook door slechtzienden kunnen gelezen worden, tentoongestelde objecten worden zo opgesteld, dat iedereen ze goed kan zien, rustbanken maken een wandelparcours ook voor mensen met beperkt uithoudingsvermogen haalbaar ...

2. Toegankelijkheidsvereisten voor infrastructuur- en inrichtingsprojecten: nieuwbouw / verbouwing, (her)inrichting van binnen- en buitenomgeving

Alle ingediende projecten moeten voldoen aan de toegankelijkheidsnormen zoals geformuleerd in de brochure 'Toeristische infrastructuur, toegankelijk voor iedereen' van Toerisme Vlaanderen en (indien van toepassing op het project) de Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening Toegankelijkheid (zie 2.1).

Een toegankelijkheidsdoorlichting (zie 2.2) met positief eindadvies, uitgevoerd door een gespecialiseerd toegankelijkheidsbureau is daarbij vereist voor alle nieuwbouwprojecten en structurele verbouwingen, voor (her)inrichtingen van bijvoorbeeld infokantoren, bezoekerscentra, uitkijktorens...en voor de inrichting van de buitenomgeving (bv. startpunten van fiets- en wandelpaden...).

Afhankelijk van de complexiteit van het project en op basis van een gegronde motivatie kan Toerisme Vlaanderen beslissen om af te wijken van de verplichting van een extern toegankelijkheidsadvies. Neem hiervoor steeds contact op met Toerisme Vlaanderen – dienst Projectfinanciering.

TOERISMEVLAANDEREN

2.1 Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening Toegankelijkheid en brochure Toerisme Vlaanderen

Op 1 maart 2010 trad de nieuwe **Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening inzake Toegankelijkheid** in werking. Sindsdien moeten publieke gebouwen (waaronder infokantoren, bezoekerscentra ...) – wanneer men werken uitvoert waarvoor een bouwvergunning vereist is – voldoen aan een aantal toegankelijkheidscriteria. Deze toegankelijkheidscriteria hebben hoofdzakelijk betrekking op elementen die op plan afleesbaar zijn, zoals voldoende brede gangen en deuren, correcte overbrugging van niveaoverschillen, voldoende circulatieruimte in verschillende publieke ruimtes. U vindt alle informatie op www.toegankelijkgebouw.be.

Daarnaast hanteert Toerisme Vlaanderen bijkomende toegankelijkheidscriteria bij de toekenning van subsidies. Toegankelijkheid heeft immers ook in belangrijke mate te maken met de afwerking: de inrichting van de ruimtes, de plaatsing van meubelen en sanitaire toestellen, de materiaalkeuze, het gebruiksgemak van infokiosken ... De gehanteerde criteria werden gebundeld in de **brochure 'Toeristische infrastructuur, toegankelijk voor iedereen'**. Elke rubriek bespreekt één bepaald onderdeel van het gebouw, zoals de toegang en het onthaal, de looproute, het toilet ... Verhelderende foto's en tekeningen zorgen ervoor dat deze informatie nuttig is voor bouwheer, architect, aannemer en andere bouwpartners. De brochure is in overeenstemming met de normen van de Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening.

De brochure behandelt volgende delen van de keten van toegankelijkheid:

- parkeergelegenheid en toegangspaden,
- toegang en onthaal,
- niveaoverschillen,
- looproutes en buitenpaden,
- deuren,
- toilet,
- restaurant/ontbijtruimte/eetzaal/bar
- slaapkamer
- badkamer
- multifunctionele ruimte,
- keuken
- vakantiewoning, appartement en studio
- tentoonstellingsruimte,
- signalisatie en informatie,
- signalisatie en informatie – infokiosk/schermen,
- veiligheid,
- recreatieve wandelpaden,
- recreatieve fietspaden,
- aandachtspunten bij visuele beperkingen,
- aandachtspunten bij auditieve beperkingen,
- aandachtspunten bij astma en allergieën,
- aandachtspunten voor mensen met autisme.

Het is uiteraard belangrijk dat niet alleen de aparte onderdelen toegankelijk zijn, maar ook het gebouw in zijn geheel. Een toilet kan perfect aangepast zijn, maar als voor de deur van dit toilet 3 treden aanwezig zijn, blijft het met een rolstoel moeilijk om dit toilet zelfstandig te gebruiken! Daarom is de samenhang tussen de verschillende onderdelen zo belangrijk. Let dus zeker op: de toegang naar uw gebouw, de inkom, de onthaalruimte, het aangeboden sanitair, de tentoonstellings- of evenementenruimte ... en de looproutes tussen al deze onderdelen. De keten is maar zo sterk als zijn zwakste schakel!

Een belangrijke vuistregel om een goed toegankelijk project te realiseren, is om van bij de aanvang de toegankelijkheidscriteria mee te nemen in het ontwerp, en het ontwerp te laten adviseren door een gespecialiseerd adviesbureau. Op die manier moet je niet achteraf naar 'creatieve' oplossingen gaan zoeken en blijft de eventuele meerkost beperkt.

Download de brochure 'Toeristische infrastructuur, toegankelijk voor iedereen' via www.toerismevlaanderen.be/toegankelijkheidscriteria en bezorg ze tijdig aan al uw bouwpartners!

2.2 Toegankelijkheidsdoorlichting

De **toegankelijkheidsdoorlichting**, die door een gespecialiseerd adviesbureau inzake toegankelijkheid wordt uitgevoerd, neemt uw concrete bouw- of (her)inrichtingsplannen onder de loep en gaat na of alle onderdelen voldoen aan de toegankelijkheidsvereisten voor personen met een beperking. Het adviesbureau levert ook advies over het wegwerken van vastgestelde knelpunten m.b.t. de toegankelijkheid van het project. Een eindcontrole na de werken gaat na of alles correct werd uitgevoerd en een goede toegankelijkheid werd gerealiseerd. Alle toegankelijkheidsbureaus vormen sinds 1 mei 2015 één organisatie, INTER.

De **procedure** voor een toegankelijkheidsdoorlichting verloopt als volgt:

1. De **subsidieaanvrager** neemt **contact** op met INTER voor een toegankelijkheidsdoorlichting van het project. Bij vragen over de noodzaak van een toegankelijkheidsdoorlichting wordt eerst contact opgenomen met Toerisme Vlaanderen – dienst Projectfinanciering.
2. INTER maakt een **offerte** op voor de uitvoering van een toegankelijkheidsdoorlichting. Volgende prijzen worden gehanteerd:

<i>Omschrijving</i>	<i>Tarief (excl. 21% btw)</i>
<i>Uurtarief toegankelijkheidsadviseur</i>	<i>€ 70,67</i>
<i>Uurtarief medewerker</i>	<i>€ 61,47</i>
<i>Verplaatsingskosten toegankelijkheidsadviseur per uur</i>	<i>€ 48,72</i>
<i>Verplaatsingskosten medewerker per uur</i>	<i>€ 48,72</i>
<i>Kilometervergoeding per kilometer *</i>	<i>€ 0,3468</i>

* De kilometervergoeding wordt jaarlijks op 1 juli aangepast aan het officiële tarief.

- De toegankelijkheidsdoorlichting (incl. eindcontrole) en alle aanpassingswerken die hieruit voortvloeien, zijn tot maximaal **60 %** betaalbaar door Toerisme Vlaanderen.
3. De subsidieaanvrager geeft aan INTER **schriftelijk zijn akkoord** met de offerte. Pas daarna gaat INTER aan de slag.
  4. Het **toegankelijkheidsadvies** bestaat uit:
    - een *knelpuntenrapport*: een analyse van de ontwerpplannen met de nodige richtlijnen ter verbetering van het ontwerp en voor de afwerkingsdetailleringen;
    - een *knelpuntenbespreking*: een bespreking van de knelpunten met bouwheer en architect, waarin een antwoord of alternatief wordt gezocht voor de vragen en bemerkingen bij het knelpuntenrapport. Ook de dossierbehandelaar van Toerisme Vlaanderen wordt door de aanvrager uitgenodigd voor deze knelpuntenbespreking. Van de bespreking wordt een verslag gemaakt;
    - een *eindrappport*: op basis van de knelpuntenbespreking en de aangepaste ontwerpplannen. In dit eindrapport wordt aangegeven welke voorgestelde aanpassingen goedgekeurd worden en of er nog knelpunten blijven.

5. Het **toegankelijkheidsadvies** wordt afgeleverd aan de subsidieaanvrager binnen de 50 dagen nadat de subsidieaanvrager de nodige plannen heeft afgeleverd.
Bij dringende dossiers kan met INTER overeengekomen worden om de rapporten sneller aan te leveren. Dit uiteraard steeds in onderling overleg en mits tijdige aanlevering van de plannen aan INTER.
De subsidieaanvrager stuurt – voor de vervollediging van zijn dossier – zo snel mogelijk na ontvangst een **kopie van de toegankelijkheidsrapporten** door naar Toerisme Vlaanderen – dienst Projectfinanciering.
6. De **eindcontrole** gebeurt na uitvoering van de werken, en meer bepaald ongeveer gelijktijdig met de indiening van de laatste betalingsaanvraag bij Toerisme Vlaanderen.
De eindcontrole ter plaatse wordt uitgevoerd door INTER. Ook de inspecteur van Toerisme Vlaanderen wordt door de aanvrager uitgenodigd voor deze eindcontrole. Tijdens een plaatsbezoek wordt onderzocht of de gevraagde toegankelijkheidsaanpassingen uit het toegankelijkheidsadvies op correcte wijze gerealiseerd werden en of er eventueel nog bepaalde aanpassingen moeten gebeuren vooraleer tot uitbetaling van de subsidie kan overgegaan worden.

Houd rekening met de doorlichting bij de timing van het project en de raming van de projectkosten. Het advies, alle nodige aanpassingswerken en de eindcontrole zijn tot 60 % betoelaagbaar door Toerisme Vlaanderen.

Voor de kosten van de toegankelijkheidsdoorlichting worden uitzonderlijk facturen van vóór de aanvraagdatum aanvaard indien er een subsidie wordt toegekend. Voorwaarde is wel dat het project en de geplande toegankelijkheidsdoorlichting op voorhand officieel (per brief) aangemeld worden bij Toerisme Vlaanderen – dienst Projectfinanciering.

Het is eveneens van groot belang dat de bouwheer en architect tijdens de werken **zeer nauwkeurig de uitvoering van toegankelijkheidswerken opvolgen**. Het gaat immers vaak over juiste afmetingen (bv. vrije doorgangsbreedte van de deur, correcte hellingsgraad van een hellend vlak, vrije circulatieruimte in en juiste plaatsing van beugels aan het toegankelijk toilet) die maken of een bepaalde faciliteit al dan niet bruikbaar zal zijn voor personen met een beperking. Hiervoor kan men steeds terugvallen op de brochure met toegankelijkheidscriteria van Toerisme Vlaanderen en het adviesrapport. Vergeet dus niet om deze documenten ook aan de aannemers en installateurs te bezorgen!

3. Toegankelijkheidsvereisten voor digitale en audiovisuele producten en websites

Ook bij digitale en audiovisuele producten moet rekening gehouden worden met de principes van toegankelijkheid voor personen met een beperking.

Websites die door Toerisme Vlaanderen betoelaagd worden, moeten het label **AnySurfer** behalen. Meer info vind je op www.anysurfer.be.

Alle kosten die gerelateerd zijn aan het behalen van het label Anysurfer kunnen voor 60% betoelaagd worden door Toerisme Vlaanderen.

4. Toegankelijkheidsvereisten voor evenementen

Evenementen moeten minstens aan de basisvoorwaarden voor toegankelijkheid voldoen:

- assistentiehonden toelaten op het evenement;
- zorgen voor informatie over de toegankelijkheid van het evenement;
- een contactpunt voorzien waar personen met een beperking vooraf met hun vragen terecht kunnen;
- de nodige informatie over de toegankelijkheid en de bijhorende inspanningen voorzien op het evenement en in de directe omgeving;
- parkeerplaatsen voor personen met een handicap voorzien;
- toegankelijke toiletten plaatsen;

Advies door Intro vzw (onderdeel van INTER) voor het evenement en de nodige aanpassingen zijn eveneens betoelaagbaar. Meer info vind je op www.intro-events.be.

Indien het project ook infrastructuurwerken en de ontwikkeling van digitale en / of audiovisuele producten bevat, moet dit uiteraard voldoen aan de vereisten vermeld onder punt 2.

De correcte uitvoering van de toegankelijkheidscriteria voor infrastructuur- en inrichtingsprojecten, websites en evenementen is een voorwaarde voor de uitbetaling van de toegekende subsidie. Hiervoor wordt een eindcontrole uitgevoerd na uitvoering van de werken / diensten!

De laatste schijf van het subsidiebedrag (20 %) wordt pas uitbetaald na de eindcontrole op de naleving van de toegankelijkheidsnormen.

5. Nuttige adressen en links

De door Toerisme Vlaanderen erkende adviesbureaus voor het uitvoeren van toegankelijkheidsdoorlichtingen voor infrastructuur werden verenigd in 1 organisatie:

Vanaf 1 mei 2015 vormen Enter, ATO, Intro, Toegankelijkheidsbureau en Westkans één organisatie, INTER.

Centrale contactgegevens:

Belgiëplein 1
3510 Hasselt
Tel: 011 26 50 30

Toegankelijkheidsbureau vzw (Limburg, Vlaams-Brabant, Brussel, Kempen)

Belgiëplein 1
3510 Hasselt
Tel.: 011 87 41 38

E-mail: info@toegankelijkheidsbureau.be
Website: www.toegankelijkheidsbureau.be

Noorderlaan 4
1731 Zellik
Tel.: 02 465 55 25
E-mail: info@toegankelijkheidsbureau.be
Website: www.toegankelijkheidsbureau.be

Adviesbureau Toegankelijke Omgeving (Oost-Vlaanderen, regio Antwerpen en Mechelen)

Driegaaienstraat 160
9100 Sint-Niklaas
Tel.: 03 780 35 38
E-mail: info@ato-vzw.be
Website: www.ato-vzw.be

Westkans (West-Vlaanderen)

Abdijbekerstraat 9
8200 Brugge (Sint-Andries)
Tel.: 050 40 73 73
E-mail: info@westkans.be
Website: www.westkans.be

Intro (evenementen)

Ardooisesteenweg 73
8800 Roeselare
Tel: 051 24 22 06
E-mail: info@intro-events.be
Website: www.intro-events.be

Nuttige websites:

- www.toerismevlaanderen.be/impulsfietsenwandelen en www.toerismevlaanderen.be/toegankelijkheid: voor info over toegankelijkheidsvereisten in het kader van de subsidies, de brochure 'Toeristische infrastructuur, toegankelijk voor iedereen' ...
- www.toegankelijkgebouw.be: voor info over de Vlaamse Stedenbouwkundige Verordening Toegankelijkheid
- www.anysurfer.be: voor info over de toegankelijkheid van websites en het behalen van het Any Surfer Label